

Sygn. akt VI U 2812/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: S. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 15 lipca 2015 r., znak: (...)

w sprawie: S. Ż.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu S. Ż. prawo do emerytury od dnia (...)
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., odmówił S. Ż. prawa do emerytury, albowiem nie udowodnił on wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjęto staż sumaryczny 28 lat, 5 miesięcy i 6 dni. Zakład nie uwzględnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu wskazał, iż pracował w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz od 1.10.1982 r. do 31.12.1998 r. w (...) w R. a następnie u następcy prawnego w Przedsiębiorstwie (...) w Sp. z o. o. w R. jako traktorzysta, kombajnista i spawacz. Incydentalnie naprawiałem pompy wtryskowe, wtryskiwacze i gaźniki w zastępstwie mechanika.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Zakład nie uznał za wykonywaną w szczególnych warunkach pracy ubezpieczonego od (...) w R. a następnie u następcy prawnego w Przedsiębiorstwie

(...) w Sp. z o. o. w R. bowiem świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawione zostało przez nieuprawniony podmiot.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony S. Ż. urodził się w dniu (...) Do dnia 1 stycznia 1999 r. powód wykazał łącznie 28lat, 5 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Obecnie nie pracuje, jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego ale złożył wniosek o przekazanie środków na dochody budżetu państwa. Wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył 10.06.2015r.

(okoliczności bezsporne)

W okresie 1 października 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. powód był zatrudniony we (...) w R. a następnie u następcy prawnego w Przedsiębiorstwie (...) w Sp. z o. o. w R., gdzie zatrudnił się jako mechanik. Uprawnienia do spawania ubezpieczony zdobył w 1976 r. po ukończeniu (...) Szkoły Zawodowej w zawodzie mechanika u poprzedniego pracodawcy – w Zakładzie (...). Ubezpieczony pracował w okresie wiosennym obsługując ciągnik i wykonywał prace polowe i to była jego stała praca w tym okresie, latem obsługiwał kombajn zbożowy i to też była jego stała praca choć zdarzało się rano, że kierownik kazał mu wykonać przed wyjazdem w pole czynności naprawcze w postaci spawania. Jesienią ubezpieczony obsługiwał kombajn buraczany, praca na tej maszynie trwała do Wszystkich Świętych,. Od 1 listopada każdego roku do początków marca następnego roku ubezpieczony zajmował się spawaniem, pracując w warsztacie, który znajdował się w parku maszynowym, w którym na okres jesienno-zimowy stawiano pojazdy i maszyny rolnicze. Ubezpieczony spawał elektrycznie, wymieniając ramy przy przyczepach ciągników, dokonywał też napraw sprzętu rolniczego na miejscu albo jeździł po budynkach gospodarczych, żeby naprawić ogrodzenia kojców dla zwierząt. Powyższe czynności naprawcze polegały na spawaniu poszczególnych elementów. Ubezpieczony zastępował też mechanika K. P. przy naprawie pom wtryskowych, naprawiał też ciągniki i samochody w kanałach i to była jego stała praca przez 8 godzin w okresie zimowym. Ubezpieczony nie otrzymywał dodatku za pracę w szczególnych warunkach, dostawał jedynie mleko. Nie korzystał z urlopów bezpłatnych. Razem z ubezpieczonym w spornym okresie w tym zakładzie w R. pracowali świadkowie B. J. i K. P., którzy na co dzień widywali ubezpieczonego i z własnych obserwacji opisali czynności wykonywane przez pozwanego. Ubezpieczony otrzymał świadectwo pracy w szczególnych warunkach z dnia 20.12.2000 r. wystawione przez pracodawcę u którego zakończył ubezpieczony zatrudnienie z dniem 20.12.2000r. W tym świadectwie wpisano, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w okresie od 1.10.1982 r. do dnia 31.12.1998 r. jako mechanik, traktorzysta-kombajnista.

(dowód: umowa o pracę z dnia 18.10. 1975 r., świadectwo pracy z dnia 20.12. 2000 r., świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 20.12.2000 r. książeczka spawacza numer (...), dokumenty w aktach osobowych ubezpieczonego; zeznania świadków B. J., K. P., zeznania ubezpieczonego –zapis protokołu rozprawy k. 32)

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie wskazanych dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności strony w toku procesu nie kwestionowały. Wiarygodne okazały się także zeznania świadków B. J. i K. P. oraz przesłuchanie samego ubezpieczonego. Dowody te korelują wzajemnie ze sobą i z całokształtem zebranego materiału dowodowego, nie ma więc żadnych podstaw, aby je kwestionować, tym bardziej, że przesłuchani świadkowie nie mieli żadnego interesu zeznawać w sposób korzystny dla ubezpieczonego, a współpracowali z nim w spornych okresach czasu w (...) w R. a następnie u następcy prawnego - w Przedsiębiorstwie (...) w Sp. z o. o. w R.. Musieli więc mieć pełną orientację, co do zakresu i czasu pracy ubezpieczonego oraz wykonywanych przez niego obowiązków.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, iż ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w okresie od 1.10.1982 r. do 31.12.1998 r. w (...) w R. a następnie u następcy prawnego w Przedsiębiorstwie (...) w Sp. z o. o. w R., na stanowisku spawacza przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, jako traktorzysta i kombajnista oraz incydentalnie jako mechanik naprawiający pompy wtryskowe oraz samochody w kanale remontowym. Fakt, że w umowie o pracę oraz świadectwie pracy wpisano powodowi stanowisko mechanika, wobec zapisów w aktach

osobowych oraz jednoznacznych zeznań świadków i powoda nie stoi na przeszkodzie ustaleniu, że w istocie, w spornym okresie, powód wykonywał pracę spawacza.

Stosownie do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa”):

1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ustawy w związku z paragrafami 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) „Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.” Takie też postępowanie należy prowadzić, kiedy organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex nr 558288). Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, przy czym Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dopuszczalnymi przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach, należy stwierdzić, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu, ponad wymagany okres 15 lat. Istotnym bowiem pozostaje, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (tak SN w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, Lex nr 619638).

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, to m.in. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym (wykaz A dział XIV pozycja 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.), prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych (wykaz A dział VIII pozycja 3), prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych (wykaz A dział XIV pozycja 16).

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż za pracę w warunkach szczególnych należy uznać zatrudnienie powoda od 1.10.1982 r. do 31.12.1998 r. w (...) w R. a następnie u następcy prawnego w Przedsiębiorstwie (...) w Sp. z o. o. w R., na stanowisku spawacza przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, kierowcy ciągnika i kombajnisty oraz mechanika naprawiającego pojazdy w kanałach oraz mechanika naprawiającego pompy wtryskowe i wtryskiwacze. Okoliczności te znajdują bowiem potwierdzenie nie tylko w jego aktach osobowych i aktach ZUS ale także w wiarygodnych zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków i samego ubezpieczonego. Okres pracy ubezpieczonego od 1.10.1982 r. do 31.12.1998 r. w (...)w R. a następnie u następcy prawnego w Przedsiębiorstwie (...) w Sp. z o. o. w R. przekracza 15 lat.

Skoro więc przedstawione wyżej dowody wskazują jednoznacznie, że w spornym okresie ubezpieczony wykonywał prace spawacza, traktorzysty, kombajnisty i mechanika naprawiającego pompy wtryskowe i samochody w kanałach remontowych to tym samym w ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż wykonywał ponad wymagane 15 lat pracę w warunkach szczególnych. Wnioskodawca spełnia zatem wszystkie warunki konieczne do przyznania emerytury (określone w cytowanych wyżej przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) od dnia 10 lipca 2015 r., a więc od momentu ukończenia przez ubezpieczonego wieku wymaganego w art.184 ustawy emerytalnej.,

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 wyroku stwierdzono, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia, okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych

warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W myśl zaś § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm., które miało zastosowanie przed organem rentowym) środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia, są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia (ust. 1); jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty (ust. 4). Skoro więc w toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony nie przedstawił właściwych dokumentów wystawionych przez pracodawcę, a okresy pracy w warunkach szczególnych udowodnił także m.in. zeznaniami świadków, to organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za wydanie błędnej decyzji odmawiającej prawa do emerytury, albowiem nie mógł przeprowadzić tych właśnie dowodów w trakcie prowadzonego przez siebie postępowania administracyjnego.

SSO Ewa Milczarek